

poleon alakjából nem marad valami sok bennünk a könyv letévése után. Sajnáljuk benne a szenvedő embert, ki testi és lelki erejénél nagyobbra vállalkozott. Nagyobbra vállalkozott, mert mögötte állt az ambiciózus császárné, aki az első császárság fényes és nemzeti dicsőséggel teli idejét akarta mindenáron visszahozni. A könyv magyar címe — még ha az eredeti így hangzik is — mást mond, mint ami a könyvben van. Nem valomást tartalmaz ez a szó igazi értelmében, hanem interjuszorozatot. Hőse nemcsak Eugénie császárné, hanem Paléologue is, az ő óvatos, de az olvasó számára nagyon is hangsúlyozott őszinteségével és mindig biztos emberismeretével.

Maga a kiadás, amilyen izléses külsőben jelent meg, belül sok hanyagságot mutat. A fordítást nem volt alkalmunk összevetni az eredetivel, de egyikét hiba így is felötlök. (Pl. egy könyv címe így hangzik a fordításban: «Németország és a Reform.» egészen biztosan «Németország és a reformáció» akar lenni.) Sok kifogás érheti a fordítás stílusát is. (Néhány ilyen kikapott mondat: «Bármint van is a dolog, manapság csaknem egyhangúlag felismerik, hogy III. Napoleon hibái mindig valamely nagylelkű elvéből fakadnak». «Az ebéd ideje alatt, amelynek felszolgálása tökéletes...» «Nem kellett-e volna a császárra bízni ezt?») Sajtóhiba is jócskán van. Különösen a neveknél csinált valóságos vexirjátékot a szedő. Eugénie miniszterelnöke egyszer Palikas, két lappal odább Palikao, négy lap múlva már Paliako. Bosszantó azután a kiadás konok következetessége, amely bizonyos magánhangzók hosszúságát nem veszi tudomásul. Az ilyen írásmód, mint «megbiz, utjára, dultak, görbiti, keserű, husz, gunyú, hű» végigvonul az egész könyvön. Jó volna, ha megtanulná a korrektor (vagy a fordító?), hogy ez nemcsak a helyesírási konvenció elleni vétés, hanem a magyar irodalmi próza ritmusának tönkretéve. A kiadó, ki nek már oly sok szépen sikerült kiadást köszönhetünk, több gondot fordíthatott volna a könyv belsejére is.

Kerecsényi Dezső.

A szent asszony. (*Magyarországi Szent Erzsébet életregénye.* Irta **Harsányi Lajos.** Vass József népjóléti miniszter bevezető soraival. Bpest, Pallas-kiadás.) A rég letűnt idők alakjainak költői feltámasztása nem könnyű feladat. Annál

nehezebb, minél határozottabb vonásokkal idegződtek be a köztudatba. Az olvasó ugyanis nem elégszik meg a már ismert s megformálásra alkalmas elemek hű visszaadásával; a művészi alkotástól valami olyan többletet is vár, mely tárgyi vagy formai sajátosságainál fogva a tetszés új mozzanatát jelentse. Ez a követelés azonban a jelen esetben — a maga egészében — csak akkor volna jogosult, ha a szerző valóban költői igénnyel bocsátotta volna útnak munkáját. A dolog azonban nem egészen így áll, mert a címbeli «életregény» itt nem műfaji megjelölés, hanem csupán a leírt életsors romantikus színezésére céloz.

Így nézve a képekkel díszített, szép kiállítású művet, nem tagadhatjuk meg tőle az elismerést. Második Endre magyar király és a szomorú emlékü meraniai Gertrud leányának, Lajos thüringiai őrgróf feleségének megható történetét krónikás hűséggel beszéli el a szerző. Előadásában aránylag kevéssé élt a tárgy misztikus vonatkozásaitól önként kinált alakítás-szabadsággal vagy a modern lélekelemzés fogásával: megelégszik a legenda és a történet adatainak tényszerűségükben is megkapó bemutatásával. Ez a körülmény meg is óvta őt a nagyobb botlásoktól. Mindössze egyszer téved anakronizmusba, mikor Klingsorral, a mondákból ismert tudós-költővel teleszkópon vizsgálattja a csillagokat.

Az elsősorban hitbuzgalmi célokat szolgáló munka a miéntől merőben eltérő világot tár fel az olvasó előtt. Sokszor oly jeleneteket ír, melyek ma már szinte elképzelhetlenek. De bármennyire utánozhatlan ezekben a «szent asszony», igazsa van a bevezetés írójának, glóriás alakja előtt a XX. században is könnyen meghatottsággal borulunk le, mert életsorsa valóban a krisztusi alázatból fakadó szeretet csudáját példázza.

A szép könyvet díszítő képek egész szemelvénygyűjteményt nyújtanak a Szent Erzsébetre vonatkozó képzőművészeti ábrázolásokból. A. B.

Szcrittori ungheresi: Cecilia de Tormay: *Cuori fra le pietre*; Ferene Herczeg: *I pagani, La porta della vita*; Margit Bethlen: *Le favole della città triste.* (Alpes-kiadás, Milánó.) ⁹⁶

A négy könyvből álló «szcrittori ungheresi»-sorozat első számú *Tormay Cecil Emberek a kövek között* c. könyvét adta ki az Alpes könyvkiadó cég. Ere-